

Online Taalmaatjes project Theek 5

De Nederlandse taal is onmisbaar om mee te kunnen doen. Om de taal te kunnen leren spreken heb je andere mensen nodig. Voor meer dan 600.000 nieuwkomers is het gebrek aan fysieke contacten een grote belemmering om de taal te oefenen. Zeker tijdens de pandemie heeft Bibliotheek Theek 5 gemerkt dat het aangaan van contacten om de taalvaardigheid te oefenen extra werd bemoeilijkt.

Wat is Online Taalmaatjes

Bij Kletsmaatjes melden nieuwkomers en vrijwilligers zich online aan en worden ze, na een intakegesprek, aan elkaar gekoppeld. Het contact verloopt online. Samen oefenen ze gedurende een aantal weken de Nederlandse taal en delen ze wat hen bezighoudt, zodat het zo veel mogelijk met de dagelijkse praktijk verbonden is.

De koppels maken afspraken over welke tools, Zoom, Whatsapp of Skype ze haan gebruiken. Ook de tijdsplanning bepalen de koppels zelf: doordat het contact digitaal plaatsvindt is het makkelijker om soms 2 maal per week een half uur af te spreken of soms elke dag even een kwartiertje. Deze flexibiliteit helpt om een aanbod op maat te maken voor de betreffende taalvrager.

Bij Online Taalmaatjes gaat het vooral om kletsen en niet persé om het grammaticaal juist leren van de taal. Het project is dan ook nog laagdrempeliger dan het reguliere taalaanbod. Het gaat vooral om veel oefenen met praten en zo beter worden in de Nederlandse taal. Dit heeft als effect dat mensen zich vrijer gaan voelen in hun omgeving, meer durven ondernemen en zelfstandiger worden. Online Taalmaatjes richt zich dan ook specifiek op het vergroten van de participatie met taal als middel.

Het aantal nieuwkomers met diverse culturele herkomst in de gemeenten die deel uitmaken van het werkgebied van Theek 5 neemt elk jaar toe. In totaal woonden er in 2021 29.000 mensen met een migratieachtergrond in het werkgebied waarvan ruim 14.000 eerste generatiemigranten. Het overgrote deel van deze mensen spreekt geen Nederlands wanneer zij hier komt wonen en heeft behoefte aan onderwijs en ondersteuning op dit gebied.

Theek 5 had geen idee van het aantal mensen dat hier op af zou komen. Het blijkt uiteindelijk elk jaar om 15-20 koppels te gaan.

Wat is de aanleiding voor de opstart?

Stichting Het Begint met Taal (HBT) startte in 2020 met een online versie van Taalmaatjes: [Kletsmaatjes](#) genoemd. De stichting wilde een online alternatief bieden voor de bestaande taalcoaching die door de corona-maatregelen vrijwel stil was komen te liggen. Deze vorm van taalcoaching bleek een geweldig succes; na een jaar waren er landelijk 3.000 koppels gemaakt en uit de evaluatie bleek de begeleiding succesvol en naast de bestaande vragers en vrijwilligers ook een “nieuwe” doelgroep aan te spreken.

De volgende stap was dan ook het uitrollen van dit format naar lokale taalcoachings organisaties in het land. Stichting Het Begint met Taal hoopte zo nog meer nieuwkomers te bereiken en ook de meerwaarde van een lokaal contact (o.a. meer lokale gespreksonderwerpen, bij de wens om af te spreken is dit makkelijker te realiseren) mee te kunnen nemen. Ook zou de druk bij HBT afnemen en daarmee hopelijk ook de wachtlijsten. Ondertussen ontstond bij Theek 5 de wens om deze online manier van taalcoaching te implementeren in het aanbod. Na enkele maanden van voorbereiding startte het project in april 2022 in Theek 5 onder de naam Online Taalmaatjes.

Gesproken met

Sandrijn van der Voort, zij is projectleider Online Taalmaatjes bij Theek 5.

Wat zijn de voordelen?

- Het is goed voor de taalontwikkeling, het zelfvertrouwen en vergroting van het netwerk van nieuwkomers én vrijwilligers, blijkt uit onderzoek van Stichting het Begint met Taal. Het landelijke project Kletsmaatjes boekt grote resultaten op taalgebied voor nieuwkomers: Een grote meerderheid van de vrijwilligers (92%) vindt dat 'hun' nieuwkomer erg gemotiveerd is en dankzij de ontmoetingen zijn of haar Nederlandse taal verbetert (62%) en (veel) meer durft te praten (72%). Nieuwkomers vinden dit zelf ook: 79% spreekt beter en 78% durft meer te spreken.
- Online Taalmaatjes voorkomt eenzaamheid.
- Online Taalmaatjes vormt een welkome aanvulling op bestaande, fysieke taalcoaching.
- Taalmaatjes Online biedt ook de kans om de online programmering uit te breiden en een koppeling te maken met de andere diensten die Theek 5 biedt. Zo kunnen deelnemers ook gebruik maken van andere (digitale) begeleiding, cursusaanbod en/of lid worden van de bibliotheek.
- Online taalcoaching krijgt meer bekendheid: ook in de Theek 5-regio wordt Online Taalcoaching deel van het reguliere taalaanbod en als standaard opgenomen in de verwijsmogelijkheden bij taalvragen.
- Online Taalmaatjes trekt een nieuwe groep vrijwilligers aan, jonger en zonder vrijwilligerservaring. En ze delen enthousiast hun ervaringen online.
- Ook de deelnemers zijn vaak een stuk jonger dan die in een fysiek Taalmaatjesproject. De online begeleiding sluit beter aan bij hun leefwereld en wensen.
- Het project sluit aan bij de wens van Theek 5 om een jongere doelgroep te bereiken en de impact op de omgeving te vergroten.
- Theek 5 kan haar bereik vergroten en meer mensen ondersteunen in het verbeteren van hun basisvaardigheden.
- Omdat het online is, is het goed te combineren met een drukke baan en/of kinderen thuis.
- Het is een manier om extra te oefenen na of naast de coaching door bijvoorbeeld Taalmaatjes of het volgen van een opleiding bij ROC Midden Brabant en/of Curio.
- Ook mensen die niet mobiel zijn, kunnen beter bediend worden met deze vorm van taalcoaching.
- Het is laagdrempelig (je hoeft geen ervaring te hebben) en tijdsefficiënt (1 uur per week, online, je hebt geen reistijd).
- De investering voor vrijwilligers is relatief klein. Zij hoeven geen cursus te volgen zoals bij het reguliere Taalmaatjes project, maar kunnen meteen aan de slag. Ze kunnen wel gebruik maken van allerlei ondersteuning indien nodig of gewenst.
- Het kan anoniem zijn: voor een bepaalde groep vrijwilligers is het fijn om op een vrijblijvende manier iets te kunnen betekenen voor een ander zonder het gevoel te hebben tot allerlei sociale zaken verplicht te worden of een ander teveel toe te moeten laten in de privésfeer.

Wie is de doelgroep in dit project?

Online Taalmaatjes is geschikt voor allerlei nieuwkomers die willen oefenen met het spreken van Nederlands. Of het nu een vluchteling betreft, een arbeidsmigrant, een gezinsmigrant of een expat: iedereen met de wens om vaker Nederlands te spreken en te oefenen kan deelnemen.

De deelnemer:

- heeft een minimale leeftijd van 16 jaar
- spreekt al een beetje Nederlands (rond A1)
- is 1 uur per week beschikbaar voor maximaal 26 weken
- is digitaal vaardig (de videogesprekken vinden online plaats)

De vrijwilliger:

- spreekt vloeiend Nederlands en is minimaal 16 jaar oud
- is nieuwsgierig en staat open voor verschillende culturen
- is 1 uur per week beschikbaar voor maximaal 26 weken
- is digitaal vaardig (de videogesprekken vinden online plaats)
- heeft interesse in taal. Ze hoeven geen docenten-achtergrond te hebben. Het gaat vooral om oefenen met spreken en luisteren.

Samenwerking Het Begint met Taal

Theek 5 na een jaar besloten had om het project lokaal op te starten, nam Sandrijn contact op met Stichting HBT. De stichting had net de stekker uit het lokale project getrokken vanwege gebrek aan animo bij samenwerkingspartners.

Theek 5 mocht wel het project starten, maar er was geen financiering en geen begeleiding vanuit Stichting HBT. De naam Kletsmaatjes mocht niet langer gebruikt worden, vandaar dat gekozen is voor de nieuwe naam Online Taalmaatjes.

Theek 5 heeft de Kletsmaatjes-basis wel gebruikt, maar kreeg ook de ruimte om zaken aan te passen. Zoals de termijn, die is verlengd en kan na afloop nogmaals verlengd worden.

Theek 5 kon nog steeds gebruikmaken van de expertise van HBT; tips en tricks en vraagbaak. Er was ook toegang tot MATCH, een registratie- en monitoringssysteem voor Taalmaatjes Online en voor de reguliere Taalmaatjes projecten. Vrijwilligers kunnen gebruik maken van een database in Match met ondersteunend materiaal, e-learnings en webinars met filmpjes en tips over hoe het programma eruit ziet, hoe je effectief feedback geeft en met welke materialen je kunt oefenen.

Samenwerking huidige partners

De samenwerkingspartners van Theek 5 vormden en vormen een belangrijke spil in het welslagen van het project. Met name de Taalhuizen zijn een grote bron van verwijzingen naar Taalmaatjes Online, evenals organisaties als Vluchtelingenwerk, gemeenten en dergelijke. Met partners die ook het reguliere Taalmaatjes-aanbod leveren wordt gekeken wanneer er naar elkaar verwezen kan worden: wil een taalvrager echt online, of wordt iemand liever fysiek begeleid of andersom? Of wil een taalvrager na afronding van het Online Taalmaatjes traject overstappen op fysieke begeleiding?

Het heeft vaak ook een meerwaarde om beide trajecten te combineren omdat extra oefening alleen maar de kans op succes vergroot. Een goede communicatie naar deze partners is dan ook belangrijk.

Als het project Taalmaatjes Online in de regio goed loopt of juist als er een tekort is aan vrijwilligers, kan gedacht worden aan uitbreiding van de samenwerking naar bedrijven om het project aan te bieden als een vorm van maatschappelijk ondernemen. Scholen kunnen leerlingen de kans bieden een maatschappelijke stage te lopen door Online Taalmaatje te worden. Een stage voor ROC Zorg en Welzijn leerlingen is hiervan een voorbeeld.

Andere samenwerkingspartijen zijn Refugeeteam of MEE. Voor het UWV is het interessant om Online Taalmaatjes onder de aandacht te brengen bij hun bezoekers/klanten. Werknemers van UWV zouden wellicht taalmaatje (in werktijd) kunnen worden.

Hoewel de samenwerking met nieuwe partners nog in de kinderschoenen staat, zijn wel alle partners die benaderd zijn enthousiast over het project en zien alle organisaties mogelijkheden om het aan te bieden aan zowel nieuwkomers als de Online Taalmaatjes doelgroep. Met name het Oelbert gymnasium reageerde erg enthousiast en zou dit project bij succes elk jaar willen aanbieden voor hun leerlingen.

Wat heb je nodig aan inzet van menskracht en middelen?

Projectleider:

- Opstellen van projectplan inclusief het bepalen van doelstellingen en KPI's en het opstellen van een meetplan;
- Verantwoordelijk voor trainen en begeleiden van een pool van (vrijwillige) coördinatoren indien nodig;
- Monitoren van de effecten a.d.h.v. de tools zoals geformuleerd in het meetplan;
- Vergroten van de bekendheid van Taalmaatjes Online;
- Aangaan van samenwerkingen met bedrijven en partners in onze regio;
- Evaluatie van het project, inclusief projectdoelstellingen en KPI's;

(Vrijwillige) coördinator:

- Uitvoeren van intakes, koppelingen, monitoring en evaluaties met deelnemers en vrijwilligers;
- Vragen beantwoorden die deelnemers gedurende het traject hebben.

Afdeling Marketing en Communicatie:

- Opstellen en uitvoeren communicatieplan.

Kosten:

Er zijn kosten voor projectleiding, werven/selecteren/ondersteunen van nieuwkomers en vrijwilligers, trainingen organiseren, contact samenwerkingspartners en Stichting Het Begint met Taal. Vrijwilligersvergoeding coördinatoren, training, print- en communicatiekosten.

Hou er bij het opstellen van een begroting rekening mee of je werkt met vrijwillige coördinatoren of met betaalde krachten. In dat laatste geval zal het kostenplaatje uiteraard veranderen.

Wat is er nodig om te starten?

Techniek

De basis van Taalmaatjes Online ligt in een goede ICT-structuur en organisatie. Aanmelding, intake, begeleiding, bij- en nascholing en evaluaties verlopen allemaal online. In principe is veel hiervan al reeds ingeregeld in MATCH, het registratie- en monitoringssysteem. Vrijwilligers en nieuwkomers worden hierin ingevoerd en aan de hand van enkele kenmerken gematcht.

Overigens stelt Sandrijn zelf de koppels samen: “Ik doe dat intuïtief, wat voor energie brengt iemand mee, zouden die leuk zijn bij elkaar. Dat werkt dat heel goed.”

Communicatie en marketing

Afdeling Marketing en Communicatie heeft een communicatieplan opgesteld en er is afgestemd welk materiaal nodig is om de doelgroep te bereiken en de samenwerkingspartners het best te informeren.

Vrijwilligers

- Er is besloten dat alle vrijwilligers officieel ingeschreven worden als vrijwilliger bij Theek 5. Dit biedt de vrijwilliger voordelen en garandeert een zorgvuldige manier van werken. Vrijwilligers zijn bijvoorbeeld verzekerd tijdens hun werkzaamheden.
- Omdat de vrijwilligers contact hebben met deelnemers moet er een VOG (Verklaring Omtrent het Gedrag) zijn. VOG zijn gratis aan te vragen voor bibliotheken.
- Theek 5 neemt alleen vrijwilligers uit het werkgebied aan voor Online Taalmaatjes. Dit werkt prettiger bij afspraken, bijeenkomsten en voor het afhalen van het kerstpakket.
- Vrijwilligers kunnen gebruik maken van een database in MATCH voor ondersteunend materiaal.
- Vrijwilligers kunnen voor onderlinge uitwisseling terecht bij de Facebook groep van Online Taalmaatjes. Daarnaast kunnen ze altijd terecht voor vragen bij de coördinator en/of projectleider.

Vrijwillige coördinator

In de opstartfase kan zowel de projectleiding als de coördinatie bij een en dezelfde persoon liggen. Bij veel aanmeldingen is het wenselijk deze taken te scheiden en een (vrijwillige) coördinator aan te trekken.

Eigen bijdrage

Er wordt voor deelname aan Online Taalmaatjes project geen eigen bijdrage gevraagd.

Vervolg

In 2023 heeft Theek 5 subsidie aangevraagd in verschillende gemeentes in hun werkgebied voor het project, gebaseerd op 17 koppels.

Wat zijn de geleerde lessen en tips?

- Online Taalmaatjes is een goede aanvulling op het fysieke Taalmaatjes aanbod. Al blijft er altijd een groep mensen die liever fysiek afspreekt.
- Er ontstaan ook hybride vormen, op verzoek van vrijwilligers en deelnemers. Sommige koppels spreken af en toe ook fysiek af, (vaak in de bibliotheek) maar combineren dit dan met online gesprekken in de rest van de maand. Sommigen vinden het zo leuk dat ze overstappen naar fysieke afspraken.
- Deelnemers en vrijwilligers zijn echt enthousiast. Een vrijwilliger die zes weken in Indonesië verbleef bleef gewoon wekelijks online contact houden met de deelnemer.
- Mensen moeten al een beetje Nederlands spreken, denk aan A1-niveau. Bij fysieke afspraken kun je je nog redenen via google translate en gebaren maar online werkt dat niet.
- Online Taalmaatjes is zeker ook bedoeld voor taalvragers die anders tussen wal en schip vallen
 - zoals de arbeidsmigranten. Een zeer gemotiveerde groep die fulltime werkt. Ze willen graag de taal leren, maar ze vallen buiten de inburgeringsprocedure. In de taallessen is weinig ruimte om Nederlands te praten. Op het werk is de voertaal vaak Engels.
 - Expats
 - En mensen die hier voor de liefde komen.
- Een match die gebaseerd is op een deelnemer op de wachtlijst en een vrijwilliger die over is werkt niet. Een bewuste match (wie past bij wie) werkt wel heel goed.
- Vrijwilligers vinden online intervisie heel waardevol. Organiseer een intervisiegroep voor de Online Taalmaatjes die hieraan behoefte hebben.
- Sandrijn stuurt elke 2 a 3 maanden een nieuwsbrief naar vrijwilligers. Ze deelt tips en tricks over taalcoaching, nieuwtjes uit de regio en interessante bijeenkomsten. Elke editie wordt een koppel voorgesteld die ervaringen deelt. Deze nieuwsbrief wordt zeer gewaardeerd.
- Online vrijwilligers moet je echt erbij houden, zodat ze zich blijvend betrokken voelen.
- Er hebben zich zeer capabele vrijwilligers aangemeld als Online Taalmaatje. Het zou leuk zijn om hen meer te betrekken bij het werk van Theek 5 en met hen te onderzoeken of zij hun vaardigheden ook op andere manieren voor het project willen inzetten, bijvoorbeeld in het zoeken naar samenwerkingspartners, het opzetten van een intervisiegroep of in de evaluatiemomenten van de Online Taalmaatjes koppels.
- Er is een enquête gestuurd naar de vrijwilligers waarin ze konden aangeven wat de behoefte aan ondersteuning is en in hoeverre ze contact met anderen willen. Daaruit blijkt dat ze uitwisseling met andere vrijwilligers belangrijk vinden. Er zijn ook relatief oudere vrijwilligers die het leuk vinden om naar de bibliotheek te komen voor sociaal contact en om met andere vrijwilligers uit te wisselen.
- Er komen aanmeldingen van een nieuwe groep vrijwilligers binnen, die we niet eerder zagen: werkenden die echter wel een bijdrage willen leveren.. Zij hebben geen behoefte aan contact met anderen. Sommigen blijven vrijwilliger, sommigen haken halverwege af en sommigen stoppen na een of twee keer.
- Bij veel aanmeldingen is het wenselijk om de projectleiding en de coördinatie bij twee mensen te beleggen, eventueel door een (vrijwillige) coördinator aan te trekken.
- Als je contact opneemt met bedrijven of scholen, dan moet je dat contact echt warm houden.

- OosterhoutvoorElkaar en OnsAlphenChaam.nl blijken een goed medium om nieuwe vrijwilligers te bereiken. Het meeste effect blijken oproepjes te hebben die persoonlijk van aard zijn zoals: een 37 jarige man uit Syrië wil zijn droom in Nederlands waarmaken om zijn eigen zaak te starten. Help jij hem verder? Op dit soort oproepen kwamen vaak meerdere reacties.
- Intensievere samenwerking met verwijzers, inzetten op nog meer bekendheid en samenwerking om het bereik te vergroten
- Structureren van evaluatiemomenten: hoewel het goed is om deze af te stemmen op de persoonlijke behoefte van het taalkoppel, kan een bepaalde structuur met tijdsintervallen helpen om duidelijkheid en ritme te krijgen.
- Vermeld duidelijk op de website dat alleen nieuwkomers uit de eigen regio zich aan kunnen melden. Anders gaat er veel tijd verloren met mensen informeren die zich hebben aangemeld maar niet in het werkgebied wonen.

Sandrijn: “Het is echt een leuk project, iedereen is enthousiast, het voegt echt iets toe. Je trekt een andere groep vrijwilligers aan. Je trekt andere taalvragers aan die anders tussen wal en schip vallen. Het zijn echt niet alleen de klassieke mensen, al zitten die er ook tussen. Het is net iets gevarieerder.

De koppels zijn allemaal tevreden over hun matching en over het contact met elkaar. Het online oefenen levert zowel de nieuwkomers als de Online Taalmaatjes veel op. In deze zin is dus de activiteit geslaagd.”